

Memo

Datum:
12 januari 2021

Onderwerp: Chronologisch overzicht versterking bestuurskracht Scherpenzeel

Ter attentie van: Gemeenteraad

Afzender: College van burgemeester en wethouders

Inleiding

De afgelopen maanden heeft er op initiatief van en onder regie van de provincie Gelderland een onderzoek plaats gevonden naar het verbeteren van de bestuurskracht van de gemeente Scherpenzeel. In deze memo geven wij u een chronologisch overzicht op hoofdlijnen van de ontwikkelingen in dit dossier. Volledigheidshalve wijzen wij u er op dat in Ibabs een apart dossier is aangemaakt waarin alle relevante stukken zijn opgenomen.

Chronologisch overzicht

Voorgeschiedenis

- 2007 – 2011

Onderzoek samenvoeging gemeenten Renswoude, Woudenberg en Scherpenzeel. De gemeente Scherpenzeel stond open voor een samenvoeging, maar uiteindelijk raakte in 2011 de herindeling van de baan wegens onvoldoende bestuurlijk draagvlak bij de gemeente Renswoude. Scherpenzeel voerde in de daarop volgende jaren meerdere onderzoeken uit hoe op langere termijn zelfstandig te kunnen blijven.

- 2015:

Rapport "Sterk bestuur in Gelderland". In dit rapport stelt de provincie dat de gemeente Scherpenzeel zich voor toekomstige nieuwe maatschappelijke opgaven strategisch zal moeten versterken.

- 2018 – 2019:

Toekomstvisie Scherpenzeel 2030. In 2018 heeft het gemeentebestuur van Scherpenzeel de toekomstvisie 2030 opgepakt. De visie, opgesteld door organisatieadviesbureau Berenschot, kent drie beleidslijnen om verder op te investeren:

1. Scherpe keuzes bij Schaarse ruimte
2. Leeftijdsbestendig wonen en bouwen
3. Vitaliteit en leefbaarheid.

De toekomstvisie is op 15 januari 2019 vastgesteld door de gemeenteraad onder het besef dat verdere verdieping nodig is, met name op de vraag hoe deze inhoudelijke ambities te realiseren zijn.

- 3 juni 2019:

Nader verdiepingsonderzoek: Zelfbewust Scherpenzeel. In maart 2019 heeft de gemeente Scherpenzeel onderzoeksbureau Seinstravanderlaar

(SDVL) gevraagd om extra verdiepingsonderzoek uit te voeren naar wat nodig is om de toekomstvisie 2030 te realiseren. Er is een analyse gemaakt van de realisatiekracht en vervolgens is nagegaan hoe die het beste kan worden bereikt. Vier oplossingsrichtingen zijn in het rapport uitgewerkt en gewogen:

1. Zelfstandige gemeente blijven
2. Ambtelijke of bestuurlijke samenwerking
3. Reorganisatie
4. Herindeling

- **27 juni 2019:**

Besluitvorming gemeenteraad Scherpenzeel inzake rapport Zelfbewust Scherpenzeel (bureau SDVL). Hierbij heeft de raad het volgende besloten:

1. Het starten van een nadere verkenning met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio.
2. Instemming met een plan van aanpak voor het vervolgtraject dat leidt tot gefaseerde besluitvorming, waarvan het eerste besluit genomen wordt in december 2019, waarbij zelfstandigheid, met uiteraard de nodige samenwerking met andere gemeente(n), een reële optie en onderdeel van de praktische aanpak is.

- **8 juli 2019:**

Overleg raadsdelegatie van Scherpenzeel met CdK. De CdK heeft overleg gevoerd met een delegatie van de gemeenteraad over de burgemeestersvacature in Scherpenzeel in relatie tot de discussie in de gemeenteraad over de toekomst van Scherpenzeel. Ook is van gedachten gewisseld over de te doorlopen stappen ter voorbereiding op de besluitvorming in de gemeenteraad van Scherpenzeel over de bestuurlijke toekomst. Gezamenlijk is vastgesteld dat in het proces in ieder geval twee opties nadrukkelijk en gelijktijdig zullen worden verkend:

1. Voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel;
2. Bestuurlijke fusie van de gemeente Scherpenzeel met de gemeente Barneveld.

De resultaten van de verkenning dienen te leiden tot een duidelijk besluit in december 2019 over de te volgen koers (stip op de horizon).

- **20 november 2019:**

Gedeputeerde Staten van Gelderland geven in een brief aan Scherpenzeel aan dat het rapport zelfbewust Scherpenzeel nog onvoldoende balans kent en dat zich met name lijkt te richten op een zelfstandig Scherpenzeel. Tevens geven Gedeputeerde Staten aan dat om te voldoen aan een duurzame basis de meerjarenraming in de kadernota 2021 moet worden aangepast.

- **November 2019:**

De gemeente Barneveld geeft adviesbureau BMC opdracht om de kansen en bedreigingen van een eventuele samenvoeging met Scherpenzeel in beeld te brengen.

- **Begin december 2019:**

In het college van Scherpenzeel ontstaat een bestuurscrisis. Een nieuw college wordt gevormd door Gemeente Belangen Scherpenzeel en de SGP.

- **9 december 2019:**

Besluit van gemeenteraad Scherpenzeel om te kiezen voor het toekomstscenario van een zelfstandige gemeente.

- **December 2019:**

Gedeputeerde Staten reageren op het raadsbesluit van Scherpenzeel om te kiezen voor behouden van zelfstandigheid. Volgens GS omvat de keuze voor zelfstandigheid meerdere aspecten. De ambtelijke organisatie moet structureel versterkt worden met structureel geld. Daarnaast moet de gemeente zorgen voor voldoende bestuurskracht: een toekomstvisie op regionale samenwerking, goede strategische slagkracht en een sterk

politiek-bestuurlijk en maatschappelijk samenspel. Het college van GS wil uiterlijk half januari van het nieuwe college van Scherpenzeel weten hoe ze dit gaan aanpakken.

- **6 februari 2020:**

Gedeputeerde Staten van Gelderland geven Scherpenzeel een laatste mogelijkheid om een zelfstandige gemeente te blijven. De gemeente moet daarvoor in haar kadernota maatregelen opnemen voor een duurzame en krachtige toekomst als zelfstandige gemeente. Als deze maatregelen GS niet overtuigen, start het Gelders college de herindelingsprocedure (ARHI-procedure). Die omvat onder meer een open overleg in het gebied rondom Scherpenzeel over mogelijke oplossingen voor het bestuurskrachtprobleem van Scherpenzeel.

- **Mei 2020:**

Gemeenteraad Scherpenzeel neemt kadernota aan waarin het scenario zelfstandigheid is uitgewerkt en meerjarig financieel is vertaald.

- **Juli 2020:**

Gedeputeerde Staten reageren op de kadernota van Scherpenzeel door te stellen dat het bestuurskracht probleem van Scherpenzeel wel wordt aangepakt maar niet structureel wordt opgelost.

Open overleg

- **14 juli 2020:**

Gedeputeerde Staten besluiten om het open overleg als onderdeel van de procedure voor gemeentelijke herindeling te starten. De gemeenten Scherpenzeel en Barneveld worden uitgenodigd om deel te nemen aan het open overleg.

- **17 september 2020:**

Het college van Barneveld stelt ter voorbereiding op het open overleg de Barneveldse spelregels en standpunten vast.

- **21 september 2020:**

Overleg Gedeputeerde Staten van Gelderland met een delegatie van het college van Barneveld inzake de opmerkingen van Barneveld op het concept-plan van aanpak ten behoeve van het open overleg. Tevens worden in het gesprek de Barneveldse uitgangspunten toegelicht voor het vervolg van de Arhi-procedure. In het kader van de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel zullen drie varianten worden onderzocht:

1. Scherpenzeel blijft zelfstandig
2. Scherpenzeel en Barneveld gaan een duurzaam partnerschap aan
3. Scherpenzeel en Barneveld fuseren per 1-1-2023.

- **13 oktober 2020:**

Op 13 oktober 2020 heeft een delegatie van het college van Barneveld het eerste bestuurlijke overleg van het open overleg met Gedeputeerde Staten van Gelderland. De gemeente Scherpenzeel maakt de keuze om geen vertegenwoordiging af te vaardigen naar het open overleg.

- **3 november 2020:**

Op 3 november 2020 heeft het tweede bestuurlijke overleg van het open overleg plaats gevonden tussen de provincie en de gemeente Barneveld. In dit overleg zijn de volgende onderwerpen besproken:

- Stand van zaken participatie
- Terugkoppeling constituerend beraad Spiegelgroep
- Vooruitblik bijeenkomsten raden Scherpenzeel en Barneveld
- Variantenonderzoek: bespreking voortgang en vooruitblik
De gemeente Scherpenzeel heeft geen vertegenwoordiging afgevaardigd bij het overleg.
- **November 2020:**
BMC brengt advies uit aan de gemeente Barneveld over de mogelijkheden voor het aangaan van een duurzaam partnerschap tussen de gemeente Barneveld en Scherpenzeel.

- **17 november 2020:**

Op 17 november 2020 vindt het derde bestuurlijke overleg van het open overleg plaats tussen Barneveld en de provincie Gelderland. In dit overleg is onder andere gesproken over het participatietraject en de keuze van de provincie Gelderland om het doorlopen traject aan te vullen met een Kieskompas. Door deze manier van werken kan de verkregen kwalitatieve informatie kwantitatief worden gevalideerd middels de inzet van Kieskompas. De provincie heeft aangegeven dat het verslag van het participatietraject naar verwachting eind week 48 gereed is. Tevens is aan de orde geweest dat de provincie Gelderland naast een herindelingscan (financieel) ook een voorzieningenscan gaat uitvoeren. In deze voorzieningenscan wordt het voorzieningenniveau van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld op kernniveau vergeleken. De gemeente Scherpenzeel was wederom niet vertegenwoordigd bij het overleg.

- **17 november 2020:**

Gedeputeerde J. Markink geeft in een extra commissievergadering van de gemeenteraad van Barneveld een toelichting op het Arhi-poces.

- **1 december 2020:**

Op 1 december 2020 vindt het vierde bestuurlijke overleg van het open overleg plaats. Een vertegenwoordiging van het college van burgemeester en wethouders van Scherpenzeel in de persoon van wethouder Van Deelen en de gemeentesecretaris was ook aanwezig bij het overleg. Om die reden heeft de voorzitter van het bestuurlijk overleg, de heer Berends, aan het begin van het overleg een extra agendapunt toegevoegd waarin is ingegaan op de spelregels die in een eerder stadium zijn geformuleerd voor een zuivere en open dialoog. Onder andere op basis van die afspraken worden in het bestuurlijk overleg de drie varianten voor versterking van de bestuurskracht van de gemeente Scherpenzeel besproken. Wethouder Van Deelen heeft hierop aangegeven dat het voortzetten van de besprekingen over duurzame samenwerking met een preferred partner de reden is waarom de afvaardiging van Scherpenzeel aanwezig is in het bestuurlijk overleg. Hij heeft hiertoe een strikt mandaat meegekregen van het college. Gelet op het strikte mandaat kan de delegatie van Scherpenzeel niet spreken over de overige varianten. Hiervoor is overleg met het college van Scherpenzeel noodzakelijk. Naar aanleiding van de verklaring van Scherpenzeel heeft de voorzitter het overleg geschorst om de vertegenwoordiging van Scherpenzeel de gelegenheid te geven om het bestuurlijk overleg te verlaten. Na heropening van het overleg heeft de voorzitter besloten om, de vergadering tot nader orde (8 december) te schorsen.

- **8 december 2020:**

In het kader van de Arhi-procedure heeft op 8 december jl. een extra bestuurlijk overleg met vertegenwoordigers van de provincie Gelderland, de gemeente Scherpenzeel en de gemeente Barneveld plaats gevonden. Het overleg betrof een voortzetting van het geschorste overleg van 1 december jl. Naar aanleiding van het overleg hebben alle partijen besloten om met de volgende gemeenschappelijke verklaring naar buiten te treden: *“Op dinsdagavond 8 december hebben de delegaties van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld en de provincie Gelderland aan tafel gezeten, als onderdeel van het open overleg. Voor Scherpenzeel was de belangrijkste reden om alsnog deel te nemen aan het overleg de overtuiging dat het hoogste tijd is dat de rust wederkeert, zodat er gewerkt kan worden aan de toekomst. Daarbij heeft Scherpenzeel haar standpunten ingebracht en een eigen analyse van de varianten. De delegaties bespraken daar de eerste uitkomsten van het participatietraject en de eerste conceptdocumenten die straks moeten leiden tot een vergelijking van de varianten. Het overleg zal dinsdag 15 december worden voortgezet”.*

- **15 december 2020:**

Op 15 december jl. heeft het laatste bestuurlijke overleg van het open overleg met de provincie Gelderland en de gemeente Scherpenzeel plaats gevonden. In dit overleg heeft Barneveld de Barneveldse positionering ten aanzien van de drie varianten uitgesproken. Naar aanleiding van deze bijeenkomst hebben alle partijen besloten om met de volgende gemeenschappelijke verklaring naar buiten te treden. *“Bestuurlijk overleg afgerond: provincie neemt in januari besluit. Het bestuurlijk overleg tussen Barneveld, Scherpenzeel en de provincie over de toekomst van Scherpenzeel is afgerond. Tijdens het laatste overleg, op dinsdagavond 15 december, hebben de delegaties kennis genomen van de laatste rapportages en van gedachten gewisseld over de drie mogelijke varianten. Het gaat om een keuze uit drie varianten: Scherpenzeel blijft een zelfstandige gemeente, met ambtelijk één of meer samenwerkingspartners; Scherpenzeel en Barneveld gaan een intensieve samenwerking aan; of beide gemeenten gaan herindelen. Nu is de provincie aan zet. Het college van GS moet voor 14 januari 2021 een besluit nemen, om binnen de wettelijke termijn van zes maanden te blijven. Het provinciebestuur zal zijn besluit in januari op meerdere bronnen baseren: de uitkomsten van het participatietraject, inclusief de gesprekken met de omliggende gemeenten en het onderzoek door Kieskompas; het zogenaamde brondocument, waarin feitelijke informatie, onder meer van beide gemeenten, is opgenomen; en de uitkomsten van het bestuurlijk overleg, waarin veel van de andere informatie in onderlinge samenhang is afgewogen.”*

- **17 december 2020:**

Op 17 december jl. heeft een vertegenwoordiging van Gedeputeerde Staten een gesprek gehad met een vertegenwoordiging van het college van Barneveld om te reflecteren op het gevoerde proces van het open overleg. Het college van Scherpenzeel heeft een soortgelijke uitnodiging ontvangen. Van deze bijeenkomst is geen verslag gemaakt.

- **6 januari 2021:**

Op 6 januari 2021 heeft er op verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een gesprek plaats gevonden met een afvaardiging van het college van Barneveld. Doel van het gesprek was om de minister te informeren over de wijze waarop betrokkenen het proces hebben ervaren. Gedeputeerde Staten van Gelderland en het college van Scherpenzeel hebben een soort gelijk gesprek gehad met BZK.

Vervolg

Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben op 12 januari een besluit genomen inzake het vervolg van de Arhi-procedure. Volledigheidshalve wijzen wij u er op dat de stukken die wij in eerder stadium voor u als niet openbaar hebben aangemerkt openbaar worden op het moment dat Gedeputeerde Staten over hun besluit communiceren. Naar verwachting zullen de stukken op 12 januari 2021 16:00 openbaar zijn.